

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Нишу, на седници одржаној 23.3.2016. именовало је комисију за оцену и одбрану докторске дисертације под насловом *Усвајање скаларних импликатура: семантички, прагматички и синтаксички угао* кандидаткиње Мирјане Мирић, у саставу: 1) др Бобан Арсенијевић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Нишу, ужа научна област: *Српски језик* (у својству ментора), 2) др Бранимир Станковић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Нишу, ужа научна област: *Српски језик*; и 3) др Даринка Анђелковић, научни сарадник Института за психологију Филозофског факултета Универзитета у Београду, ужа научна област: *Развојна психологија*. Уз захвалност за указано поверење, комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Приказ садржаја докторске дисертације

Докторска дисертација носи наслов *Усвајање скаларних импликатура: семантички, прагматички и синтаксички угао*, и предата је на 207 страна куцаног текста у стандардном формату који подразумева стране величине А4, маргине од по два и по центиметра, проред од једног и по реда, и фонт величине дванаест пиксела. Формалне захтеве које су прописали Универзитет у Нишу и Филозофски факултет овог универзитета испуњавају и почетне три целине: насловна и идентификациона страна и *Садржај*. Сам текст дисертације организован је у следећих осам поглавља.

Поглавље *Увод* је подељено на три дела, од којих је први посвећен основним карактеристикама скаларних импликатура, те главним граматичким и прагматичким теоријама које се њима баве, други експерименталним истраживањима и теоријама усвајања скаларних импликатура у периоду усвајања матерњег језика, а трећи семантици и корпусним квантитативним подацима о употреби речи *неки* – израза на чију скаларну употребу се рад усредсређује – у српском језику, у језику одраслих, али и у језику деце и говору упућеном деци. Извештава се о резултатима корпусног истраживања на Електронском корпусу савременог српског језика, као и на *Српском електронском корпусу раног дечијег говора* укљученом у базу CHILDES.

Скаларне импликатуре су представљене у пресеку историјског развоја теоријског бављења овим појмом и различитих методолошких приступа у актуелном тренутку. Кандидат полази од појма импликатуре, издвајајући га од појма (јак) импликације, и заснивајући га у радовима Пола Грајса усмереним ка формалнологодичком моделовању прагматике језичке комуникације. Изложена је и на основу Грајсових максима комуникације и каснијих истраживања у овом смеру објашњена подела импликатура на конвенционалне и неконвенционалне, те неконвенционалних на конверзацијске и неконверзацијске, и конверзацијских на опште и појединачне. Сваки од наведених типова импликатура илустрован је примерима и разматран кроз основне карактеристике и отворена питања са којима се сусреће. На изграђеном појму импликатуре затим се уводи појам скаларне импликатуре. Најпре се указује на скаларноимпликатурне односе међу појединим исказима, а онда се скаларна импликатура разлаже, и везује за скаларне изразе, односно изразе који са другим изразима творе скаларне импликатуре, и својим учешћем у исказу смештају исказ у

исти скаларни однос са алтернативним исказима у којима је скаларни израз замењен јачом или слабијом скаларном алтернативом. Наведен је већи број примера скаларних израза, односно читавих скала, и скаларне импликатуре су повезане са логичким квадратом као једно могуће објашњење за типолошке генерализације о томе који се углови логичког квадрата типично реализују засебним лексичким јединицама, а који се исказују искључиво перифрастички, односно сложеним језичким изразима, обично уз учешће негације (негирање суседног угла логичког квадрата).

Следи упознавање са аспектима скаларних импликатуре које се везују (и) за процесирање. Уводе се модели процедура генерисања скаларних импликатура, и успостављају се основна питања о томе какав је распоред различитих компоненти процедуре генерисања. На овој позадини, разматрају се основне особине скаларних импликатура: неконвенционалност, поништивост, појачавање, неодвојивост од израза, утицај смера следства, универзалност и контекстуална условљеност. За већину ових особина уводе се и њихови проблематични аспекти.

Уводно поглавље се наставља прегледом теоријских приступа проучавању скаларне импликатуре и њихових основних особина и међусобних разлика. Најпре се разматра опозиција између граматичких и прагматичких приступа, а затим између лексикализма и контекстуализма. Сваки од приступа је засебно приказан, након чега су дискутоване њихове међусобне разлике, аргументи за и против сваког од њих, и неке њихове предикције када је реч о експериментално проверивим очекивањима.

Други део уводног поглавља, посвећен усвајању скаларних импликатура, даје преглед тридесет осам експерименталних истраживања развоја разумевања скаларне импликатуре код деце у периоду усвајања језика. Истраживања су груписана према типу скаларних израза, односно скала, на које се истраживање усредредило, и за сваку групу дати су преглед резултата истраживања и њихова упоредна дискусија. Преглед укључује и критичка разматрања методолошких аспеката истраживања, њихових резултата и закључака који су из њих изведени.

Након прегледа ранијих истраживања, кандидат се кратко осврће на утицај смера следства на генерисање импликатура, и затим прелази на детаљно описивање, и критичку дискусију, општих особина, и могућности, у истраживањима усвајања скаларних импликатура.

Овај део закључује дискусија теоријских модела усвајања скаларних импликатура заснованих на досадашњим истраживањима, након чега следи кратак осврт на усвајање и интерпретацију квантификацијских израза код деце, који су неопходан услов за генерисање скала, и извођење скаларних импликатура.

Трећи део уводног поглавља бави се различитим аспектима семантике, синтаксе и употребе речи *неки* у српском језику. Основно питање је у којој мери је скаларно значење, кључно за генерисање скаларних импликатура, доминантно, или бар истакнуто, у употреби овог израза, а у којој мери је у сенци других значења.

Разматрање креће од опозиције јаки-слаби квантификатори, након чега се усредсређује на синтаксичку структуру именичких израза са овим квантификатором у српском језику. Након овога следи дискусија основних особина квантификатора примењених на израз *неки*, почев од конзервативности, преко симетричности и монотоности до смера следства.

Након овога се прелази на дискусију основних значења речи *неки* у српском језику. Наводе се значење неодређености, спезумптивно значење, егзистенцијално значење, количинско значење, интензификацијско значење, и скаларно значење. Свако значење је описано, илустровано примерима, и размотрено из семантичког угла. Овим је затворено прво поглавље дисертације.

Друго поглавље носи наслов *Циљ и хипотезе*, и као што му наслов говори, у њему је дат детаљан приказ, и дискусија, основних циљева истраживања, као и хипотеза које су успостављене и у истраживању експериментално провераване.

Након резимирања најважнијих резултата досадашњих истраживања, наводе се следећа питања као језгро теоријског и емпиријског интересовања дисертације:

1. Да ли је скаларна интерпетација инхерентни део значења квантификатора *неки* у српском језику или је потребно контекстуално и језичко ојачавање како би се СИ извеле?
2. Да ли и у којој мери конкретни језички фактори партитивност и место контрастног фокуса утичу на процес извођења СИ?
3. Да ли је улога датих језичких фактора иста на свим узрастима или постоји развојна асиметрија?

Укратко се приказују методи и резултати ранијих истраживања кандидата у домену којим се бави и дисертација, те начин на који су одредили истраживање о коме извештава дисертација. Како се дисертација усмерава на истраживање улоге партитивности и фокуса на извођење и усвајање скаларних импликатура, један одељак је посвећен прегледу семантичких и синтаксичких аспеката партитивности квантитативних израза, и још један прегледу досадашњих истраживања у овој области. На основу представљених чињеница, успоставља се хипотеза да ће експлицитно маркирање партитивног значења допринети искључењу фреквенцијски најдоминантнијег значења речи *неки* – значења неодређености, самим тим повећавајући шансе да добије скаларну интерпетацију и изазове ефекат скаларне имликатуре. Хипотеза дакле предвиђа позитиван ефекат експлицитног маркирања партитивности на извођење скаларне импликатуре на свим узрастима на којима се скаларна импликатура изводи у значајној мери.

Слично партитивности, и (контрастивни) фокус је најпре представљен као лингвистички феномен, расветљено је његово остваривање у српском језику, а затим су у посебном одељку представљена релевантна досадашња истраживања везана за контрастни фокус уопште и конкретно у српском језику. У засебном одељку, формулише се хипотеза истраживања у погледу контрастног фокуса, која каже да контрастни фокус иницира генерисање скупа алтернатива фокусираном изразу, и да како је генерисање скупа алтернатива неопходан услов за извођење скаларних импликатура, контрастни фокус на изразу *неки* подржава извођење скаларних импликатура, док га контрастни фокус на другом реченичном члану слаби. Предикција ове хипотезе је да ће искази са контрастним фокусом на изразу *неки* довести до већег броја изведених скаларних импликатура него изрази без контрастног фокуса и изрази са контрастним фокусом на неком другом реченичном члану.

Завршни одељак поглавља ставља представљене хипотезе у контекст усвајања језика и разматра последице ових хипотеза на усвајање језика, као и предикције које оне у овом домену успостављају.

Треће поглавље, насловљено *Методологија*, даје детаљни преглед методолошких питања са којима се истраживање суочило, изабраних решења и разлога за њихов избор, и нуди детаљан преглед метода који су примењени, са посебним акцентом на стимулусима и дизајну експеримента. Први одељак у овом поглављу бави се експерименталним окружењем, експерименталном процедуром, и стимулусима који су у експерименту коришћени. Доноси примере реченица које су тестиране, допунских реченица, као и визуелних стимулуса у односу на које је тестирање реченица обављено.

Други одељак даје основни експериментални дизајн. Наведене су и продискутоване варијабле, независне, контролне и зависне, на којима је експеримент заснован. Трећи одељак представља узорак испитаника који су учествовали у

експерименту, наводећи релевантне дистрибуције (према узрасту, полу и другим параметрима).

У четвртом поглављу, насловљеном *Резултати*, како наслов говори – износе се резултати спроведених експеримената. Најпре се представљају резултати везани за допунске исказе, где је понуђена и дискусија оправданости њихове употребе и њиховог ефекта на истраживање. Наредни одељак представља резултате контролних исказа. Ови резултати довели су до одстрањивања једног броја испитаника услед лошег разумевања израза *неки*, и указали да је израз *неки* тежи за употребу и интерпретацију од израза *сви*. Контролни искази показују да су испитаници већином у стању да генеришу одговарајућу скалу и препознају значење речи *неки* као слабије од значења речи *сви*.

Централни одељак овог поглавља излаже резултате добијене на циљаним, односно критичним исказима. Овде се најпре разматрају различити могући приступи добијеним подацима, односно њихово сагледавање према испитанику или у укупној маси. Након што је уверљиво показано да је други наведени приступ адекватнији, износе се резултати истраживања према унапред дефинисаним условима (укрштени нивои варијабли фокуса и партитивности), и према узрастима (5, 7, 9 година и одрасли).

Различити типови одговора, као и различити регистровани ефекти детаљније су изложени и разматрани сваки у посебном поглављу. Тако се једно поглавље бави природом одговора на нивоу случајног избора, и показује да нису у питању насумични одговори, већ раслојеност узраста на оне који су већ развили понашање слично одраслима, и оних који нису. У посебним одељцима, разматра се свака од посматраних узрастних група, а како одабрани приступ који одговоре посматра у маси донекле сакрива структуру узорка и понашање појединачних испитаника, један одељак се бави и дистрибуцијом одговора који показују извођење скаларних импликатура и оних који показују његов изостанак по испитаницима, где се додатно показује поларизација млађих узраста, и релативно мала заступљеност испитаника који изводе скаларну импликатуру код неких, али не код свих примера.

Закључни део овог поглавља доноси исцрпну статистичку анализу резултата према свим релевантним нивоима, са акцентом на узрасту. Ефекти су проверавани АНОВА тестом, уз обавезну проверу непараметријским тестовима услед изостанка нормалне расподеле код бинарне категоријалне зависне варијабле. Сви ефекти регистровани АНОВА тестом потврђени су и одговарајућим непараметријским, а где је било потребно и додатно расветљени пост хок статистичким тестовима.

Пето поглавље доноси дискусију резултата. Показано је да дискусија води до следећих општих закључака:

- а) постоји развојна асиметрија између деце узраста 5 година с једне стране и старије деце и одраслих с друге стране;
- б) скаларне импликатуре се изводе у већој мери када је употребљена партитивна конструкција;
- в) скаларне импликатуре се изводе у већој мери када је контрастни фокус смештен на квантификатор;
- г) испитаници су на различитим узрастима осетљиви на различите језичке факторе у процесу извођења скаларних импликатура.

Сваки од наведених закључака испраћен је детаљном дискусијом. Посебни одељци овог поглавља баве се ефектима различитих варијабли експеримента: узраста, партитивности и контрастног фокуса, а сваки од њих је праћен расправом о теоријским импликацијама регистрованих и дискутованих ефеката.

Посебно је размотрена развојна перспектива, као и интеракција између мерених фактора, те последице резултата истраживања на модел процедуре генерисања скаларних импликатура. Поглавље укључује и одељак са дискусијом теоријских

импликација представљених резултата и њихове дискусије, као и одељак који се бави ефектима неутралног, односно информацијског фокуса на извођење скаларних импликатура, у светлу резултата експеримента.

Шесто поглавље, *Корпусна анализа значења речи неки у дечијем и говору одраслих*, представља посебно истраживање спроведено применом корпусног метода, са циљем да се расветле фреквенцијски аспекти употребе речи неки у српском језику уопште, као и у говору деце и говору упућеном деци да би се установило у којој мери ефекти препознати у експерименталном истраживању имају подлогу у фреквенцијским односима. Поглавље најпре доноси разматрање претпоставки које се везују за однос фреквенције (појединачног значења) језичког израза и његове проминентности у интерпретацији и употреби. Затим се износе резултати анализе двају корпуса, једног са дечијим и говором упућеним деци, и другог са писаним језиком одраслих, заједно са дискусијама и емпириским, као и теоријским закључцима који су на основу истраживања изведени. Истраживање показује да скаларна употреба речи *неки* потпуно изостаје из дечијег и говора упућеног деци, док у језику одраслих представља најфреквентније значење ове речи. Поглавље разматра смер узрочних веза између корпусних и експерименталних резултата, и износи закључке релевантне за закључке на експерименталном истраживању, као и за општији теоријски контекст.

Седмо поглавље доноси синтезу резултата и закључака двају поглавља заснованих на експерименталном и корпусном истраживању и резултата и закључака ранијих истраживања, као и општих теоријских питања ка којима је рад усмерен, и која су постављена у уводном поглављу.

Осмо поглавље је закључак рада, и у њему се резимирају резултати и емпиријски и теоријски закључци истраживања, изводе теоријске импликације, и дефинишу смернице за даља истраживања у овој области. Следе листе корпусних извора и коришћене литературе, након чега су у додацима дати експериментални материјали коришћени у истраживању.

2. Оцена о испуњености задатака и циљева одређених приликом пријаве теме

У пријави теме докторске дисертације, кандидат је за циљ истраживања одредио давање одговора на следећа питања:

1. Од ког узраста су деца која усвајају српски језик способна да изводе скаларне импликатуре?
2. На који начин деца различитих узраста и одрасле особе интерпретирају исте изразе?
3. Да ли се сви скаларни изрази третирају на исти начин, односно да ли постоје разлике у интерпретацији реченица које садрже различите логичке изразе (везнике, квантификаторе, бројеве, модалне глаголе и сл.) или се деца воде истим прагматичким принципима?
4. Да ли постоји међујезичка варијација у погледу усвајања реченица са логичким изразима?
5. Имајући у виду да нису рађена слична истраживања на материјалу српског језика, на који начин дати изрази функционишу у српском језику (намера је да се испита не само њихов семантички садржај, прагматичку интерпретацију, већ и понашање на синтаксичком нивоу: пре свега у погледу позиције различитих логичких израза)?

Основне хипотезе истраживања предложене у пријави биле су:

1. Деца нижег, предшколског узраста имаће потешкоће у интерпретацији скаларних израза, односно прибегаваће строго семантичком тумачењу датих израза.

2. Одрасли и старија деца примењиваће прагматичке принципе у интерпретацији реченица са логичким изразима.
3. Не постоји међујезичка варијација у погледу интерпретације различитих скаларних израза. Вођени идејом да је прагматичко закључивање универзалан феномен, очекујемо да ће се скаларни изрази у српском језику интерпретирати на сличан начин као изрази у другим, до сада испитиваним језицима.
4. Граматика има удела у прагматичким аспектима интерпретације скаларних израза, посебно ако се пође од идеје да се структура реченице процесира одоздо нагоре и да се компутација скаларних израза врши локално, чак и на нивоима нижим од клаузе (Chierchia et al. 2001, 2005). Претпостављамо да на саму интерпретацију утичу тип, синтаксичка позиција и граматичка својства скаларних израза.

Сва набројана питања, и све наведене хипотезе, предмет су истраживања које је обављено, и о свима њима понуђени су вредни и добро аргументовани закључци, те закључујемо да су циљеви и задаци садржани у пријави дисертације у високој мери испуњени спроведеним истраживањем.

3. Научни резултати докторске дисертације и допринос научној области

Научни резултати докторске дисертације могу се сагледати у три равни: емпиријској, теоријској, и примењеној. Емпиријски, истраживање даје допринос на неколико нивоа. Први и најважнији је у давању експерименталног увида у природу процедуре извођења скаларне импликатуре. Поготову је значајно испитивање ефеката на овај процес два фактора, партитивности и контрастног фокуса, које теоријска литература истиче као важне, али којима су се експериментална истраживања тек овлашно бавила, или нису ни тако. Емпиријски допринос састоји се и у модификацији експерименталних метода коју је кандидат спровео, и која се показала значајном за објективнији увид у истраживане појаве, поготову у разлике између различитих узрасних категорија. Емпиријски допринос је и у томе да је спроведено истраживање једно од првих истраживања из области експерименталне прагматике и семантике изведених на говорницима српског језика. Важан емпиријски допринос нуди и корпусно истраживање, које је један од првих систематских покушаја да се испитају корелације између фреквенцијских аспеката употребе и динамике усвајања скаларних израза.

Теоријски допринос рада првенствено се састоји у понуђеним разматрањима о улози партитивности и фокуса у извођењу скаларних импликатура, као и у импликацијама које резултати истраживања имају за поређење граматичких и прагматичких, те контекстуалних и лексикалних теорија извођења скаларних импликатура.

На плану примене, дисертација нуди корисне увиде у развојну динамику скаларних израза и скаларних импликатура, чиме дисциплинама попут развојне психологије, терапије говора и другим нуди корисна знања ка успостављању јасније слике о различитим језичким недостацима и поремећајима, као и боље терапијске праксе у овим областима.

4. Оригиналност научног рада у основи докторске дисертације

Сама чињеница да је истраживање засновано на експерименталним резултатима чини дисертацију тривијално оригиналном. Али уз ову тривијалну оригиналност, дисертација се одликује и истинским оригиналним доприносом и теоријском и

емпиријском познавању скаларних импликатура и семантике српских квантификацијских израза.

Истраживање о коме извештава дисертација чини крупан искорак у односу на бројна истраживања која се у овој популарној области проводе у последњих десетак година. Искорак се састоји како у усредсређивању на ефекте два важна фактора: партитивност и фокус, чије запостављање у досадашњим истраживањима значајно поткопава њихове резултате, тако и у техничким аспектима, као што су модификације метода прикупљања података, или експлицитност у одређењу начина срачунавања квантитативних резултата.

Оригиналност дисертације огледа се и у томе да литератури о скаларним импликатурама доприноси детаљно истраживање и говора деце и одраслих у једном језику досад тек маргинално обухваћеним истраживањима у овој области. Из угла дескриптивног и психолонгвистичког проучавања српског језика, дисертација допуњава празнине у познавању аспеката употребе и процесирања квантификаторских израза *неки* и *сви*.

5. Презентовање резултата научној јавности

Истраживање у основи докторске дисертације кандидата Мирјане Мирић, део је ширег истраживања које кандидат проводи у области извођења скаларних импликатура у српском језику. Значајан део ових истраживања који није ушао у састав дисертације већ је представљен научној јавности, у виду научних публикација и презентација истраживачких радова на научним скуповима. Конкретно, у питању су публиковани радови под редним бројевима 1 до 3, као и представљени радови под редним бројевима 1-8, наведени у одељку 6.

Сама дисертација ће учинити још један значајан корак у представљању резултата истраживања, поготову у контексту нове регулативе која захтева да докторске дисертације буду директно доступне у репозиторијумима факултета и универзитета. Кандидату се препоручује да резултате истраживања о коме извештава дисертација научној јавности понуди и кроз пет до седам публикација у стручној периодици.

6. Преглед остварених резултата кандидата у научној области којој припада рад

Кандидат Мирјана Мирић је дипломирала 2005. године на Филолошком факултету у Београду, на Катедри за општу лингвистику са просечном оценом 9,89. Магистрирала је на истом факултету, на смеру Наука о језику 2009. године са темом Усвајање временских прилога у српском језику на узрасту 1;6 до 4;0, под менторством проф. др Јасмине Московљевић. Специјалистичке студије из лингвистике на Универзитету у Женеви завршила је 2010. године одбранивши рад са темом *The Acquisition of the Agreement Paradigm in Early Serbian* под менторством истакнутог лингвисте проф. др Ура Шлонског. Била је радно ангажована у Истраживачкој станици Петница као руководиоца програма лингвистике, у Центру за евалуацију у образовању, у Балканолошком институту и у више преводилачких агенција и центара за учење страних језика. Учесник је већег броја семинара и летњих школа.

У досадашњем научном ангажовању објавила је 9 научних публикација (изостављајући приказе и нерецензиране радове, које не наводимо), међу којима неке у публикацијама од водећег међународног значаја и код водећих међународних научних издавачких кућа. Наводимо списак објављених радова:

1. Мирић, М. 2015. Улога фокуса у интерпретацији скаларних импликатура. У штампани у Арсенијевић, Б. И С. Халупка-Решетар (ур.) *Српски језик у савременој лингвистичкој теорији*, 257-278. Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу.
2. Mirić, M. Arsenijević, B. 2014. The role of partitive construction in generating scalar implicatures. In: J. Emonds, M. Janebova (eds.) *Language Use and Linguistics Structure*, Proceedings of the Olomouc Linguistic Colloquium 2013, Olomouc Modern Language Series Vol.3, Palacky University Olomouc, pp. 229-238. ISBN: 978-80-244-4060-6
3. Mirić, M. Arsenijević, B. 2013. Улога фокуса и партитивности у извођењу скаларних импликатура. *Zbornik radova sa XIX naučnog skupa Empirijska istraživanja u psihologiji*. Beograd: Filozofski fakultet, str. 43-48.
4. Mirić, M. 2013. Језик и време. У: М. Ћирковић et al. *Petničke sveske 71.Exploratorium: Vreme*. Valjevo: Istraživačka stanica Petnica, str 79-88. ISBN: 978-86-7861-50-9
5. Mandić, M. 2013. Agreement morphology in early Serbian. In: B. Surányi (ed.) *Proceedings of the Second Central European Conference in Linguistics for Postgraduate Students*. Budapest: Pázmány Péter Catholic University, pp. 139-166. ISBN: 978-963-308-103-7
6. Mandić, M. 2011. Turn-taking at the age of one: a longitudinal case study. In: A. Baucal, F. Arcidiacono, N. Buđevac (eds.) *Studying interaction in different contexts: A qualitative view*. Belgrade: Institute of Psychology, Belgrade, pp. 187-231. ISBN: 978-86-86563-32-3
7. Mandić, M. 2011. The extension of meaning of temporal adverbs in Serbian-speaking children aged 1;6 to 4;0. In: M. Brdar, M. Omazić, V. Pavičić Takač, T. Gradečak-Erdeljić, G. Buljan (eds.) *Space and Time in Language*. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, pp. 297-312. ISBN: 978-3-631-61312-2
8. Mandić, M. 2008. Five- and six-year-old children's autobiographical discourse: the analysis of the use of proper names and deictic terms. *Balkanistic Forum 1-2*, pp. 308-318. Blagoevgrad. ISSN: 1310-3970
9. Mandić, M. 2007. Zamena jezika: analiza jezičkih sposobnosti jednog romskog deteta. У: Lj. Tadić, G. Bašić (ur.) *Društvene nauke o Romima u Srbiji*. Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, Naučni skupovi Knjiga CXIX, Odeljenje društvenih nauka SANU knj. 29, str. 221-240. ISSN: 0354-4850, ISBN: 978-86-7025-446-6
10. Ћирковић, М., Mirić, M. Obradović, A., Zdravković, S. 2013. *Petničke sveske 71. Exploratorium: Vreme*. Valjevo: Istraživačka stanica Petnica. (уредник)
11. Група уредника. 2007. *ANTROPOLOGIA*, Zbornik Odeljenja humanističkih nauka. *Petničke sveske 62*. Valjevo: Istraživačka stanica Petnica. (приређивач за лингвистику)

Кандидат је активно учествовао на 14 научних скупова, укључујући и неколико престижних међународних конференција (XPRAG, OlinCo, SinFonIJA). Наводимо листу реферата:

1. Mirić, M. 2015. *Scalar implicatures – evidence from acquisition*. Third Workshop on Psycholinguistic, neurolinguistic and clinical linguistic research, 18. april 2015, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu.

2. Mirić, M. 2015. *Uloga jezičkih faktora u izvođenju skalarnih implikatura kod dece i odraslih*. XXI naučni skup Empirijska istraživanja u psihologiji, 27–29. mart 2015. Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.
3. Mirić, M. 2015. *Upotreba reči "neki" u srpskom jeziku u dečijem i govoru upućenom deci na uzrastu od 1;6 do 4;0*. XXI naučni skup Empirijska istraživanja u psihologiji, 27–29. mart 2015. Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.
4. Mirić, M. 2013. *Focus-affected availability of scalar implicatures*. SinFonIJA (The 6th Conference in Syntax, Phonology and Language Analysis), 26–28. septembar 2013. Filozofski fakultet, Niš.
5. Mirić, M. 2013. *How informational focus facilitates scalar implicatures*. Third Central European Conference in Linguistics for Postgraduate Students, 22–23. avgust 2013, Pázmány Péter Catholic University, Budimpešta, Mađarska.
6. Mirić, M., Arsenijević, B. 2013. *The role of educational background in generating scalar implicatures*. XPRAG (The 5th Bienal Conference of Experimental Pragmatics), 4–6. septembar 2013, Univerzitet u Utrehtu, Holandija.
7. Mandić, M., Arsenijević, B. 2013. *The role of partitive construction in generating scalar implicatures*. Olomouc Linguistics Colloquium, 6–8. juni 2013. Olomouc Palacký University, Olomuc, Češka.
8. Mandić, M., Arsenijević, B. 2013. *Uloga fokusa i partitivnosti u izvođenju skalarnih implikatura*. XIX međunarodni skup Empirijska istraživanja u psihologiji, 22–24. mart 2013, Filozofski fakultet, Beograd.
9. Mandić, M. 2012. *Agreement morphology in early Serbian*. Second Central European Conference in Linguistics for Postgraduate Students, 24–25. avgust 2012, Pázmány Péter Catholic University, Budimpešta, Mađarska.
10. Mandić, M. 2011. *The Acquisition of the Agreement Paradigm in Early Serbian Child Language*. Rad izložen u okviru pozivnog simpozijuma Mechanisms of language Development na Naučno-stručnom skupu Savremeni trendovi u psihologiji, 14–16. oktobar 2011, Filozofski fakultet, Novi Sad.
11. Mandić, M. 2010. *Usvajanje vremenskih priloga u srpskom jeziku na uzrastu od 1;6 do 4;0*. XVI međunarodni skup Empirijska istraživanja u psihologiji, 5–6. februar 2010, Filozofski fakultet, Beograd.
12. Mandić, M. 2009. *Primena korpusnog metoda u istraživanju leksičkog razvoja dece*. Međunarodni kongres primenjene lingvistike, 31. oktobar – 1. novembar 2009, Filozofski fakultet, Novi Sad.
13. Mandić, M. 2009. *Usvajanje poluzameničkih vremenskih deiktičkih priloga u srpskom jeziku na uzrastu od 18 do 48 meseci*. Space and Time in Language, Language in Space and Time, 21–23. maj 2009, Osijek, Hrvatska.
14. Mandić, M. 2007. *Content and structure organization of five- and six-year-old children's autobiographical discourse*. The Sixteenth Round Table Autobiographical Trajectories on the Balkans. 26–28. februar 2007, Blagoevgrad, Bugarska.

7. Закључак и препорука

Наведени подаци и оцене недвосмислено потврђују да дисертација кандидата Мирјане Мирић под насловом *Усвајање скаларних импликатура: семантички, прагматички и синтаксички угао* у потпуности задовољава предвиђене критеријуме и услове, односно да даје значајан оригинални допринос научним областима усвајања језика, семантике, прагматике и синтаксе, те граматичког и психолингвистичког проучавања српског језика, да је резултат оригиналног научног рада кандидата, да испуњава захтеве обима и

квалитета и одговара задацима и циљевима наведеним у пријави теме. Дисертација остварује значајне научне резултате, са директним и важним импликацијама у лингвистичкој теорији и практичном примењивошћу, а ови резултати су већ у великој мери презентовани научној јавности, и прикладни су за даље презентовање. Оцењено је да је кандидат у досадашњем научном раду остварио значајне резултате, и да су сви ови резултати део научне области усвајања језика, семантике, прагматике и синтаксе, преваходно усмерених на проучавање српског језика, те да је већи њихов део управо из домена теме написане докторске дисертације.

Част нам је и задовољство да ослањајући се на наведене оцене предложимо Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу да, прихватајући позитиван извештај о урађеној докторској дисертацији, одобри кандидату Мирјани Мирић да приступи усменој одбрани докторске дисертације под насловом *Усвајање скаларних импликатура: семантички, прагматички и синтаксички угао*, пред комисијом која подноси и овај извештај.

Ниш, _____ 2016.

КОМИСИЈА:

др Бобан Арсенијевић,
ванредни професор Филозофског
факултета Универзитета у Нишу, ужа
научна област: *Српски језик* (у својству
ментора);

др Бранимир Станковић,
доцент Филозофског факултета
Универзитета у Нишу, ужа научна
област: *Српски језик*;

др Даринка Анђелковић,
научни сарадник Института за
психологију Филозофског факултета
Универзитета у Београду, ужа научна
област: *Развојна психологија*.